

Dr hab. Agnieszka Greinert
PWSTvF i T im. L. Schillera w Łodzi

7.05.2024 Łódź

Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie powiadomiła mnie o wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Agnieszce Makowskiej w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne w dniu 11 marca 2024 r., a także o wyznaczeniu mnie przez Radę Doskonałości Naukowej jako recenzentkę.

Do zlecenia została dołączona dokumentacja

1. Wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
2. Uchwała nr 4/2024 Rady Dyscypliny AT im. A. Zelwerowicza w Warszawie z dnia 11 marca 2024r w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitacyjnego
3. Kopia dyplomu
4. Dane wnioskodawcy
5. Autoreferat
6. Wykaz osiągnięć
7. Nagranie spektaklu „ Niepokój nauczycielski. Stand- up, musical” w reż. M. Walczaka (Teatr Rampa w Warszawie 2022 r.)
8. Świadectwo ukończenia studiów podyplomowych

SYLWETKA ARTYSTKI

Agnieszka Makowska to absolwentka Akademii Teatralnej w Warszawie filia w Białymstoku (2007). Ukończyła również podyplomowe studia „Zarządzania kulturą w strukturach Unii Europejskiej Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk w stopniu bardzo dobrym. Producentka i artystka - to przestrzeni, które z niezwykłą skutecznością eksploruje w swojej konsekwentnej, niebywale kreatywnej zawodowej drodze. To jej artystyczny podpis, jej siła i charyzma. Przez ponad pięć lat z reżyserką Agatą Biziuk współtworzyła niezależną formację o nazwie Nieformalna Grupa „Avis”. Wspólnie dały życie wielu spektaklom, które były niejednokrotnie nagradzane. Efektywność dokonań artystycznych z kręgu różnych dziedzin sztuki od aktorskiej, reżyserskiej po dramatopisarską i scenograficzną, potwierdzają nagrody i wyróżnienia zarówno dla Agnieszki Makowskiej, jak i dla spektakli „wyprodukowanych” z jej udziałem. „Charyzmatyczna”, „Fenomenalna” - można przeczytać w przytoczonych

recenzjach. Doceniana na wielu festiwalach teatralnych w których wciąż aktywnie uczestniczy. To również czterokrotna stypendystka, w tym dwukrotnie z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie (2011, 2020).

Do chwili uzyskania stopnia doktora habilitantka prowadziła również warsztaty aktorskie i plastyczne:m.in. „De-novo” w ramach pracy nad spektaklami w reż. M.Miklasz czy „Między dniem a nocą”, „Podwórko kuglarzy”, „Teatro TV” - organizowane przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego w Warszawie ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2013,2014, 2015).

Stopień doktora sztuk teatralnych nadany uchwałą Rady Wydziału Sztuki Łalkarskiej uzyskała dnia 19.09.2018 r. na podstawie rozprawy doktorskiej *„Pojęcie organizacji dzieła teatralnego w czasie w oparciu o podstawowe elementy dzieła muzycznego. Wykorzystanie rytmiki i agogiki w pracy nad rolą Behemota, Riuchina oraz Łastoczki w spektaklu »Mistrz i Małgorzata« w reżyserii Magdaleny Miklasz”.*

Od 2016 habilitantka jest wykładowczynią, a od roku 2019 adiunktem w AT Warszawa, filia w Białymstoku.

DROGA ZAWODOWA PO UZYSKANIU STOPNIA DOKTORA

Dorobek artystyczny Agnieszki Makowskiej, po uzyskaniu stopnia doktora, to zarówno rozwój naukowy, jak i artystyczny. Umiejętność bycia producentem i artystą w jednym pomimo nieprzychylnego dla teatru czasu pandemii, zaowocowała istotnymi działaniami twórczymi.

Artystka zrealizowała (reżyseria i scenografia): autorską etiudę filmową „Kruszyna” oraz recital teatralny online „Sępie miłości” na podstawie poezji Mikołaja Sępa Szarzyńskiego z muzyką Natalii Czekały (partner projektu Dom Kultury „Praga” w Warszawie).

Brała udział w performatywnych czytaniach w sieci, m.in.: „Wszystkie myszy lubią ser”, miniserial online (Teatr na Pradze, reżyseria: Jarosław Witaszczyk);„Księżniczka Eisenherz”, (AT im. A. Zelwerowicza w Warszawie Filia w Białymstoku/Austriackie Forum Kultury, reż. M. Bartnikowski, Dom Kultury „Praga”). Zagrała również w „Niekończącej się historii” w reż. M. Miklasz (Teatr Rampa 2022) jak i Tanatosię w „W grobie się nie mieści. Farsa wampiryczna” w reż. M. Bartnikowskiego (Teatr Rampa w Warszawie/teatr Malabar Hotel - 2022)

To również czas niezwykle owocnego spotkania z Michałem Walczakiem (jednym z najciekawszych współczesnych dramatopisarzy) w „Brama Cafe” - serialu internetowym z rolą Henny, alternatywnej artystki, tatuażystki. Przedsięwzięcie to zapoczątkowało współpracę w kolejnych projektach teatralnych: „Inwazja Klaunów – Futurlandia” ; „Mały Syrenek” i wreszcie „Niepokój nauczycielski. Stand - up, musical” (wystawiany w Teatrze Rampa). Skutkiem czego zradzała się w różnych sobie wariantach - ekscentryczna postać Dyrektorki Szkoły Podstawowej nr 5324 na Targówku - mgr Marzena Świrska - Wnerwińska. Premiera zainauguowała również powstanie nowej sceny Teatru

Rampa - Klubu Tragediowego. *„Wspomniana przestrzeń daje możliwości innym artystom niezależnym. Pojawiają się na niej rozmaite przedsięwzięcia kulturalne: spektakle, koncerty, recitale, programy kabaretowe. Można śmiało rzec, iż „Niepokój nauczycielski...” przetarł szlaki innym twórcom offowym, otwartym na działania nowatorskie, eksperymentalne.”* Z kolei postać mgr Wnerwińskiej jest żywa i wciąż, jak pisze habilitantka ewoluje. W październiku 2023 w produkcji Michała Walczaka *„Gorączka wyborczej nocy”* (teatr Rampa w Warszawie) - ujawniła się w kolejną twarz.

Artystka charakterystyczna tak dużego uroku osobistego, nie może umknąć uwadze reżyserów filmowych. Na swoim koncie ma udział w popularnych i cenionych produkcjach filmowych uznanych reżyserów t.j.: Jan Holoubek i *„Rojst”*; Ł. Kościcki *„Królowa”* (platforma „Neflix”). *„Nieobecni 2”* w reż. Anny Kazejak, Adriana Panka (serial Tvn); w filmach pełnometrażowych *„Wolka”* (2020) reż. Arni Olafur Asgeirsson; *„Inni ludzie”* (2021) reż. Aleksandra Terpińska; Czy wreszcie grając postać Zośki w serialu *„Święty”* (Super Polsat).

PRACA DYDAKTYCZNA

„Dzięki wielu tego typu produkcjom, a także moim gościnnym współpracom z instytucjami kulturalnymi mam doświadczenie zarówno w pisaniu tekstów sztuk, tworzeniu scenografii, jak również w reżyserowaniu. Moja wieloletnia praktyka teatralna znalazła ujście także w pracy dydaktycznej. Od 2016 do 2022 r. jako asystentka współprowadziłam zajęcia o nazwie „Teatr ożywionej formy”. Skuteczna droga niezależnego twórcy z tak bogatym doświadczeniem zawodowym w procesie dydaktycznym wydaje się nie do przecenienia. Naucza młodych adeptów sztuki, tego co sama potrafi fenomenalnie: być pomysłodawcą, producentem, twórcą scenariusza, reżyserem, scenografem i aktorem w jednym. Stworzenie od podstaw małej formy teatralnej, to zajęcia, które prowadziła habilitantka do roku 2022. Jak bardzo efektywnie zaświadcza o tym chęć młodych ludzi, by powstałe w ramach zajęć „Teatr ożywionej formy” „spektakle”, prezentować na licznych festiwalowych pokazach prac studenckich. Przykładem jest chociażby „Monodram Rafała Domagały „Amor omnia vincit”. Po egzaminie kończącym cykl zajęć, po kilku modyfikacjach, został zgłoszony jako dyplom indywidualny, a następnie doczekał się wielu nagród oraz wyróżnień na ogólnopolskich, a także międzynarodowych festiwalach, po czym znalazł się w repertuarze Teatru Miejskiego w Gliwicach.”

Praca dr Agnieszki Makowskiej to również inne cenne działania na rzecz Uczelni. Wspólnie z Jackiem Dojlidką opiekowała się artystycznie spektaklem dyplomowym *„Wendy”*. W 2022 powołano habilitantkę do Komisji Rekrutacyjnej, na wszystkich etapach egzaminów wstępnych, doceniając jej kompetencje. Od tego samego roku do chwili obecnej, pełni funkcję Opiekunki roku oraz prowadzi

zajęcie w przedmiocie: „Emisja głosu z interpretacją piosenki.” Obdarzona zaufaniem Władz Uczelnianych zaproszona do komisji antymobbingowej (od 2021), szczerze wspiera etyczną, opartą na wzajemnym szacunku edukację.

W swoich wcześniejszych działaniach społeczno - edukacyjnych (warsztatach teatralnych i plastycznych), w sposób szczególny ceni sobie habilitantka współpracę z osobami niewidomymi oraz widzącymi z niepełnosprawnością intelektualną.

AUTOREFERAT

Przedstawiony autoreferat jest niezwykle interesującym i wyczerpującym opisem pracy nad powstawaniem spektaklu: „Niepokój nauczycielski. Stand-up, musical”. To również zapis drogi pedagogicznej i naukowej Habilitantki. Słowem treściwym, piórem lekkim w płynnej narracji przeprowadza nas krok po kroku przez swoją twórczą podróż. Wychodząc od zjawiska monodramu, genezy mgr. Marzeny, (hipnotyzującej publiczność we wcześniejszej odsłonie w „Futurlandii” M. Walczaka), poszukiwania dofinansowania, tworzenia scenariusza po bardzo ciekawy opis zadań scenicznych w kreacji postaci Pani Dyrektor, wspomina swoje pierwsze spotkanie z tą formą w „Medium rzeczypospolitych” w reż. A. Biziuk (2010). *„Poprzez wcielanie się w rozmaite postaci, grę z użyciem ożywionych form teatralnych miałam okazję do sprawdzenia mojego warsztatu monodramistki. Spektakl znalazł się w rankingu 10 najlepszych wydarzeń kulturalnych 2011 roku w Szczecinie, a mnie oceniano w prasie bardzo dobrze, określano jako aktorkę fenomenalną. Otrzymałam także nominację dla najlepszej aktorki sezonu 2010/2011 w plebiscycie „Bursztynowy Pierścień” organizowanym przez gazetę „Kurier Szczeciński”.*

Skrupulatny zapis przedstawia spektrum wielozadaniowości z jaką mierzyła się habilitantka. Zapoznaje nas z przeprowadzonym procesem badawczym w celu stworzenia osi dramatu: *„Wspólnie z Walczakiem stworzyliśmy bazę danych, w której znalazły się blogi nauczycieli, artykuły prasowe, reportaże nt. kondycji polskiej edukacji ostatnich lat, wypowiedzi polityków poruszające temat dzisiejszej oświaty. Po przeprowadzonej pracy badawczej, dotyczącej trudnej sytuacji nauczycieli w polskich szkołach oraz szeroko pojętego kryzysu systemu edukacji, powstał konspekt dzieła. Na jego podstawie napisałam wstępną wersję scenariusza.”* I dalej: *„Takie podejście do tworzenia dzieła scenicznego, uwzględniające badania określonej grupy społecznej, a także podjęcie niezmiernie ważnego tematu, jakim jest kondycja szkolnictwa w naszym kraju, uważam za jedno z moich największych wyzwań twórczych.”*

Niezwykle sugestywnym słowem, gęstym w treści znaczeniowe przedstawia pięć zjawisk scenicznych, które zbudowały wizerunek mgr Marzeny, jak i charakter

spektaklu. To wyszczególnione w autoreferacie : MASKA KOMEDII DELL' ARTE - określająca „postać komediową o karnawałowych, jarmarcznych konotacjach. Taki wizerunek (maska) sygnalizuje wkroczenie w inny obszar, zawieszony poza wymiarem realistycznej rozrywki. Daje mi to jako aktorce możliwość swobodnego poruszania się po niebezpiecznym gruncie tego, co wstydlive, intymne, zmysłowe.” Spójnie ze sobą korelujące jak i wzajemnie się uzupełniające kolejne zagadnienia: BŁAZENADA - pozwalająca na jeszcze większą swobodę, wręcz karykaturalny rysunek postaci. IMPROWIZACJA: uważne i kreatywne reagowanie tu i teraz, dzięki czemu oś dramaturgiczna spektaklu wzbogacona zostaje o aktywny dialog z publicznością. Interesującym zabiegiem scenicznym jest też wykorzystana przez habilitantkę zasada call back - do zaistniałej raz kontrakcji z widownią, można wracać kilkakrotnie pointując sytuację kontekstowo. W spektaklu widać z jak wielką lekkością i błyskotliwą ripostą, habilitantka korzysta z tego narzędzia i jak wspaniale buduje to relacje z publicznością. Kolejne opisywane zagadnienie to INTERDYSCYPLINARNOŚĆ. Wykorzystanie narzędzi warsztatowych z różnych gatunków teatralnych, od animowanych lalek (form mupetów: pyskówek czy gębofonów): trupia czaszka, prasłowiańskie lichy, poprzez stand - up, klubową rozrywkę w rodzaju intymnej wypowiedzi, po utwory muzyczne w różnych stylach, podsumowujące lub wywołujące kolejną scenę. Powoduje to, że dzieło „(...) stanowi nowatorski sposób prowadzenia narracji na granicy wodewilowej kreacji i performance u. Wprowadzenie do spektaklu cech stand-upu jest zabiegiem oryginalnym, odważnym i otwierającym nowe możliwości sceniczne.” Ostatnim podejmowanym zagadnieniem jest UNIWERSUM. „Spektakle Michała Walczaka składają się w pewien cykl pojawiających się w jego twórczości tych samych postaci i wątków. Uniwersum ze świata komiksu próbuje on przetransponować na język teatru. Postać Marzeny Świrskiej-Wnerwińskiej wraz ze swoimi atrybutami niczym superbohaterowie Marvela pojawia się w kolejnych spektaklach, w różnych konwencjach.” Dzięki impresjom twórczym M.Walczaka mgr Marzena pojawia się w „Futurlandii”, „Mały syrenek”, „Cyrkopunkowy Zespół Eventowy”, „ Gorączka wyborczej nocy”.

Opisane zjawiska sceniczne realizuje habilitantka znakomicie. Interdyscyplinarność spektaklu ukazuje aktorkę posiadającą świetny warsztat, poruszającą się w różnych językach wypowiedzi scenicznej z niezwykłą lekkością i swobodą wykonawczą. Spektakl jest bez wątpienia istotnym wydarzeniem artystycznym.

„ NIEPOKÓJ NAUCZYCIELSKI. STAND-UP, MUSICAL.”

Osiągnięcie artystyczne zgłoszone w postępowaniu habilitacyjnym wyreżyserowane przez Michała Walczaka na stałe weszło do repertuaru Teatru Rampa, scena na Targówku. Przedstawiony w formie stand - upu monodram (formie intymnej wypowiedzi scenicznej bijącej rekordy

popularności w ostatnich latach na całym świecie), aktualny społecznie (temat szeroko pojętego niepokoju nauczycielskiego z ukazaniem w sposób zaskakujący jego mrocznych stron) w barwnej oprawie aktorsko - muzycznej jest oryginalną i niezwykle aktualną propozycją teatralną. „*Mamy tu do czynienia ze stylistycznym udialogizowaniem monologu, ujętego jako imitacja serii replik na domyślne wypowiedzi partnerów.*” Podmiot w wielo dialogowości: ze swoim alter ego, z wykreowaną przestrzenią, z lalkami, z postaciami o których mowa w spektaklu i w końcu z widzem, skutecznie zabawia nas przez godzinę i czterdzieści minut. Wysilek nie tylko intelektualny ale i fizyczny. W kilku skutecznie budujących napięcie spektaklu tematycznych odsłonach, doskonale żonglując formą, zwolenniczka M.Fogga i filmów Lyncha, wuefistka mgr Marzena w żywym dialogu z widzem przeprowadza swoją opowieść. Znajdujemy się w takich oto okolicznościach:

Na stypie na cześć dyrektora Kazimierza, w klubie tragediowym na Targówku;
 Na apelu nadzwyczajnym w sali gimnastycznej w szkole integracyjno - edukacyjno - sportowej nr 5324 na Targówku, miejscu wejścia do wieczności dyrektora Kazimierza;
 Na lekcji otwierającej nowy profil edukacyjny szkoły, autorstwa mgr Marzeny - szkołę multisensoryczną;
 Na lekcji Mózgotyki w pracy zespołowej z widzem m.in. terapią mózgu z „masowankiem” ;
 Podczas seansu egzorcyzmowania słowiańskiego licha z księdzem Arturem jako remedium na podejrzenia o pojawiającym się widmie wspomnianego już Kazimierza;
 Na wywiadówce, gdzie Pani mgr zachęca rodziców do wspólnego „rozbieranka” i „morsowanka” czy wreszcie w areszcie. Zawiązana w obcisły żakiecik, kratkowaną spódnicę o wysokiej talii, czymś na głowie i wielkich okularach od początku spektaklu krok po kroku w sposób niewymuszony, uchylając rąbka swej pończoszanej tajemnicy, wprowadza nas w tajniki edukacyjne. Dowiadujemy się w pierwszej odsłonie jak to „*sfrustrowany, niedożywiony nauczyciel przegryw*”, potrzebuje wsparcia w dzisiejszym głodnym afer świecie. Wątek relacji nauczyciel - uczeń, nauczyciel - rodzic, nauczyciel - jego zagubienie i szukanie sposobów radzenia sobie z nim, w odważny i zaskakujący sposób przeprowadza nadzmysłowa Pani dyrektor Marzena Świrska - Wnerwińska, jak się okazuje w scenie finałowej z kuratorem nie do końca stabilna emocjonalnie. W trakcie spektaklu odsłania się mroczna strona mgr Wnerwińskiej. Niecne czyny tj. unicestwienie swojego ukochanego dyrektora i męża Kazimierza, poprzez powieszenie go na drabinkach w sali gimnastycznej; próba zamordowania zawistnej siostry bliźniaczki Marlenki; romans z księdzem Arturem; doprowadzenie do upadku szkoły wyczynowo - edukacyjno - sportowej, skutkują końcem kariery pedagogicznej i osadzeniem Pani magister w męskim zakładzie karnym. Mimo niesprzyjających okoliczności kreacja mgr Wnerwińskiej nie słabnie. Tworzy swoją autobiografię, graną obecnie przez pewną aktorkę.

Tę mieniącą się dowcipem, smacznie i błyskotliwie podaną opowieść jak na musical przystało aktorka pointuje w każdej scenie piosenkami w stylu i temacie spójnym z charakterem danej odsłony. W tych odmiennych stylach muzycznych

porusza się znakomicie. Świadomie operuje głosem w zmiennych artykulacjach ukazując nie tylko swoje umiejętności warsztatowe ale i czytelnie przeprowadzony zamysł dramaturgiczny utworów z wykorzystaniem adekwatnych środków wyrazu dla ukazania różnorodności gatunkowej wykonywanych piosenek. Sprawnie prowadzone dialogi z tak skrajnymi charakterologicznie partnerami scenicznymi jak: Mózg, Słowiańskie Licho, zazdrośnica Marlenka., Wirus., Pan Kurator, aktorka realizuje fantastycznie. Jeśli nałożyć uważny dialog z nieprzewidywalną widownią na prowadzone w różnych rytmach, w dużej dyscyplinie i konsekwencji wykonawczej - dialogi z poszczególnymi postaciami spektaklu - otrzymujemy medytację uważności w stopniu mistrzowskim w super dynamicznej odsłonie. Pokazuje to z jakiej próby fachowcem mamy do czynienia.

Jestem oczarowana nie tylko umiejętnościami warsztatowymi habilitantki ale i czymś co nazywa się Tym podarowanym od Losu: niezwykle ujmującym nieszablonowym urokiem osobistym w nienachalnej narracji. *„Swoboda bycia w roli, płynność, charyzma, osobowość, humor sytuacyjny i doskonała umiejętność odnalezienia adekwatnych słów, do rozmowy z publicznością sprawiają, że postać dyrektor Wnerwińskiej, choć bardzo wyraźna, nie jest przerysowana, nie jest sztuczna. Taki klaun nie potrzebuje kostiumu, bo ma to, co trzeba: iskrzy dowcipem, naturalnością, wzbudza sympatię i zaufanie. Taką klaunicę chce się przytulić zaraz po spektaklu albo zaśpiewać z nią jakiś protest song”*Recenzja A. Bińczyckiej ze spektaklu „Klaunoterapia w Futurlandii” adekwatnie rezonuje z moim odbiorem stworzonej przez dr Agnieszkę Makowską postaci mgr Marzeny Świrskiej - Wnerwińskiej w spektaklu „Niepokój nauczycielski. Stand-up, musical.”

KONKLUZJA

Po zapoznaniu się z dokumentacją: dziełem przedstawionym w postępowaniu habilitacyjnym, dorobkiem artystycznym, dydaktycznym oraz naukowym, śmiało należy powiedzieć, że dr Agnieszka Makowska to artystka wszechstronna. Dokonania artystyczne Habilitantki w mojej ocenie spełniają wymagania określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku, Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Swoją niezależną drogą zawodową wnosi istotny wkład w zjawisko jakim jest Teatr a w procesie edukacji artystycznej, budując w młodych pokoleniach samodzielność i budząc ich kreatywność daje narzędzia do funkcjonowania we współczesnej, dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Z pełnym przekonaniem popieram starania dr Agnieszki Makowskiej o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

Dr Hab. Agnieszka Greinert